

L'últim gran imperi comunista davant el repte del segle XXI

La Xina, una possibilitat per al canvi

Les reformes que el Partit Comunista Xinès vol tirar endavant no permeten encara endevinar per on evolucionarà el sistema polític i econòmic d'aquest país asiàtic. El procés de reintegració de Hong Kong a la Xina i les relacions internacionals poden donar-ne algunes pistes.



Quatre condemnats a mort són mostrats en una plaça pública de la ciutat de Kunming.

GARY VALENCIANO

Tres anys després dels esdeveniments de Tiananmen i la caiguda dels règims socialistes d'Europa de l'est, la República Popular de la Xina, mitjançant el XIV congrés del seu partit comunista, pretén d'establir els fonaments de modernització necessaris per a afrontar les exigències socials de canvi i situar el país a les portes del segle XXI.

L'obertura econòmica, la introducció d'elements renovadors en la cúpula del partit per a limitar el poder dels sectors més conservadors, i una important reforma de l'exèrcit tendent a la seua modernització i a convertir-lo en el garant del sistema i dels canvis establerts són el resultat d'aquest XIV congrés clausurat a Pequín el passat mes d'octubre.

Deng Xiaoping, 88 anys, es perfila com a pare de la reforma i una convenient campanya des dels mitjans socials d'informació, com també la rellevància adquirida pels seus partidaris després del congrés asseguren la supervivència del projecte

més enllà de la mort del vell líder.

Zhu Rongji, 64 anys, conegut com el "Gorbatxov de la Xina", cervell de la reforma econòmica, se situa com a possible successor del primer ministre Li Peng. En el seu historial figura l'etiqueta de "dretà" i, el mateix que Deng, ha patit exilis forçats per criticar des de l'executiu algunes mesures empreses pel desaparegut Mao. Ex-alcalde de Xangai, ha provat la seua eficàcia en la direcció d'importantes empreses estatals i com a vice-primer ministre d'affers econòmics en la darrera fase del govern. Liu Huaqing, al capdavant de l'exèrcit i Hu Jintao, 49 anys, formen, al costat de Zhu Rongji, la primera línia de renovadors introduïts per Deng Xiaoping en la *nomenklatura* de l'aparell executiu.

La societat xinesa ha rebut el paquet de mesures amb relatiu optimisme. Alhora que la policia persegueix sense treva els dissidents, les exigències dels quals se centren en el pluripartidisme, els més

pràctics deixen els seus treballs en el sector estatal per convertir-se en petits propietaris. Dels 150.000 existents en 1978 s'ha passat a 13 milions enguany, establerts fonamentalment a les ciutats costaneres meridionals, on proliferen les denominades Zones Econòmiques Especials. La febre consumista fa aparició alhora que persisteixen la corrupció i les execucions per delictes qualificats de "greus".

Com sempre, l'hermetisme i el fet que el sistema i els polítics xinesos siguin tan imprevisibles fan que els analistes posen en dubte els efectes d'aquesta reforma i les seues conseqüències sense arribar a cap acord. ¿Donarà pas el procés de liberalització econòmica a una total economia de mercat i amb ella a significatius canvis polítics -pluripartidisme- en la República? ¿Constitueixen els canvis del Politburo i de la cúpula del partit un primer pas tendent a democratitzar sense sobresalts la política a la Xina?

La Xina manté reclamacions territorials



Ciudadans llegint un *sacivao*, cartells amb notícies i anuncis governamentals que s'exhibeixen pel carrer.

CARLES SOLÍS

amb el Vietnam, Corea i Taiwan, i a aquests països la modernització de l'Exèrcit Popular Xinès, sense influència fins ara al Pacífic, suscita no poc temor.

POLÍTICA INTERNACIONAL

La Xina i el Vietnam han fet un pas de gegant en el procés de reconciliació amb la visita el passat novembre del primer ministre Li Peng a Hanoi, primera que realitza un governant xinès des de la que va fer en 1971 Xu En-Lai. Set anys més tard, la Xina va desencadenar una guerra fronterera amb el Vietnam, quan el règim d'aquest país va intervenir contra els Khmers Rojos cambodjans i els va desallotjar del poder, per establir a Cambodja un règim pro vietnamita. Unes illes al golf de Tonquín, on es realitzen prospeccions petrolíferes, són l'origen del litigi.

Taiwan, l'illa on es va refugiar en 1949 l'exèrcit xinès nacionalista, derrotat per Mao Zedong al capdavant dels comunistes, és considerada una província renegada, i són nul·les les relacions entre tots dos països. La Xina pretén mantenir la prohibició de qualsevol venda de material bèl·lic sobre Taiwan, l'activitat comercial del qual li produeix unes reserves de 87.000 milions de dòlars. D'aquesta manera, el Ministeri d'Afers Exteriors xinès va reaccionar durament davant la possibilitat de la venda per França de 60 avions Mirage 2.000-5 i de 1.500 míssils aire-aire, pressupostats en 3.000 milions de dòlars i va anunciar que, si es confirmava aquesta venda, seria interpretada com un greu atemptat a

la sobirania i a la seguretat xineses.

Tot i que la diplomàcia xinesa va aconseguir que Holanda anul·lari una operació de 1.500 milions de dòlars per la venda d'uns submarins, existeix el precedent de la compra als EUA de 151 caces F-16 que, a pesar de les protestes xineses, no va motivar mesures contra l'administració de Bush, amb qui manté complexes relacions emmarcades dins d'interessos polítics i econòmics mutus. En aquest cas França representa, després del Japó, el principal proveïdor d'equips i la principal plataforma a Europa que utilitza la Xina per a la comercialització dels seus productes. Per aquest motiu no és fàcil que París renunciï a la venda per temor a les represàlies de Pequín.

EL FUTUR A HONG KONG

Un altre gran front en què la República Popular Xinesa intenta defensar els seus interessos es va obrir el passat novembre quan va anunciar el governador de Hong Kong, Chris Patten, mesures democratitzadores en el Consell Legislatiu de la colònia, des d'on s'exerceix el vertader poder sobre els més de cinc milions d'habitants de l'illa i els denominats Nous Territoris, ja al continent. Actualment el Consell té 60 membres, dels quals només 18 són elegits, la resta són designats per la Xina i per la colònia, però amb majoria de fidels als interessos de Londres. Si s'aplicava la reforma, serien 39 els diputats eixits de les eleccions i amb tota seguretat guanyarien polítics contraris al règim de Pequín.

Quan faltin cinc anys perquè Hong Kong deixi de ser colònia i passi a mans xineses, les altes esferes del govern britànic volen portar a terme la democratització d'uns territoris obtinguts per la força de les canoneres en 1841. La població, si bé majoritàriament està d'acord amb el pla, desconfia d'un govern que sistemàticament incompleix les promeses que en aquest sentit anuncia regularment.

Per la seua banda, el govern xinès, poc amic de "mesures democratitzadores", considera inadmissibles i irracionals les propostes britàniques i, segons el periòdic *Renmin Ribao* ('Diari del Poble'), Deng Xiaoping ha ordenat la més absoluta fermetat en contra de la reforma darrere la qual s'amaguen importants interessos econòmics. El nou vice-primer ministre xinès, Zhu Rongji, ha amenaçat en una recent visita a Londres amb la ruptura de l'acord de 1984, que estableix per al 1997 el retorn de Hong Kong sota la sobirania de la Xina, qui es compromet a mantenir el sistema capitalista de la colònia almenys durant cinquanta anys. Amb aquesta mesura, que respon al lema "un país, dos sistemes", Pequín tractaria d'atraure, a més, Taiwan i retornar-la sota el mant de la mare pàtria i aconseguir l'anelhada reunificació nacional.

Davant les protestes xineses, Gran Bretanya ha anunciat, a més, la visita d'una delegació parlamentària que investigaria *in situ* les denúncies internacionals sobre la vulneració dels drets humans a la Xina

**Pablo Sanjuan
Carles Solís**